

...
esitumallisesta
aitotumallinen,
aitotumallisesta monisoluinen

...
kädellisestä savannilla
kävelevä ihminen, ihmisestä
maanviljelijä, maanviljelijästä
insinööri.

Fermin paradoksi s. 13-15

"Avaruusmiesten
pitää olla kilttejä,
eikä saa heittää
ketään ulos
avaruuteen."

Johanneksen
kirje s. 7

©Esko Heikkilä

Sisältö

Pääkirjoitus ja kokousraportti	2
Taistelu painovoimaa vastaan	4
Negatiivinen sähköpurje	5
Tapahtumahorisontti	6
Piloted Mars Landers	8
Fermin paradoksi	13
Julbudskap från månen	16
Kirjoittajaesittely: Ray Rinta	20
Silvo Sokaan rakettilento	21
Sarjakuva: Opas Avaruuteen	23

SATSin
jäseneksi voit liittyä
täyttämällä jäsentietolomakkeen
osoitteessa:

<http://www.sats-saff.fi>

ja maksamalla jäsenmaksun seuran tilille
218518-129232. Jäsenyys astuu voimaan
kun jäsenmaksu on saapunut
seuran tilille.

SATS on keskeinen ja avoin avaruusalan yhteistyöfoorumi, joka edistää avaruusasioita Suomessa.

Suomen avaruustutkimusseura ry – Sällskapet för astronautisk forskning i Finland rf on 1959 perustettu yhdistys, jonka tarkoituksena on harjoittaa avaruusalan kokeilu-, harrastus-, tutkimus- ja tiedotustoimintaa sekä toimia avaruustutkimuksesta kiinnostuneiden henkilöiden yhdyssiteenä. Seura on Suomen äänivaltainen edustaja Kansainvälisessä astronautiikkaliitossa (IAF; International Astronautical Federation). Suomen avaruustutkimusseura julkaisee Avaruusluotain-lehteä ja ylläpitää kirjastoa, josta voi lainata alan kirjallisuutta, kuva- ja videomateriaalia. Seura järjestää avaruusaiheisia näyttelyitä ja tapahtumia sekä ylläpitää aihepiiriin liittyvää harrastustoimintaa.

Työ- ja kerhotila on osoitteessa Kauppalantie 6-8, 00320
HELSINKI (puh/vastaaja 09-5874433).

Vuoden 2009 jäsenmaksut (sisältää Avaruusluotain- lehden):

Varsinaiset jäsenet 17 €,

Juniorijäsenet (alle 15 v.) 6 €,

Nuoriso-/ opiskelijajäsenet 8 €,

Järjestö-/Yritysjäsenet 170 €

Päätoimittaja: Sini Merikallio, Ilmatieteen laitos / ILM, PL 503,
00101 HELSINKI, sini.merikallio@fmi.fi

Fax: (09) 19294603

ISSN: 0356-021X – Ilmestymistaajuus: neljä kertaa

vuodessa – **Vuosikerran tilaushinta: 22 €**

Ilmoitushinnat: mustavalkosivu 300 € (puolikas 200 €), väri-

sivu 600 € (puolikas 350 €), takakansi 700 € (puolikas 400 €)

Julkaisija: Suomen avaruustutkimusseura – Sällskapet för as-

tronautisk forskning i Finland – Finnish Astronautical Society,

<http://www.sats-saff.fi/>. Pankki: Nordea 218518-129232

Vuoden 2009 aineistopäivät: 15.1, 15.4, 15.7 ja 15.10

Nimellä tai nimimerkillä kirjoitetuissa artikkeleissa esitetyt

mielipiteet ovat kirjoittajien henkilökohtaisia käsityksiä, eivätkä

välttämättä vastaa seuran tai lehden virallista kantaa.

Silvo Sokasta kertovan historiallisen jutun (s.21-22) kirjoittaja:

Ray Rinta

Kalevi Sissonen

Ray Rinta on syntynyt Laihialla 1925. Kansakoulun jälkeen hän pian joutui sotaan sen loppuvaiheissa. Sodan jälkeen hän oli työssä Strömbergin tehtaalla Vaasassa, mistä hän lähti pois oppineena työkaluviilarina. Vaasassa ollessaan hän löysi sieltä kauniin Irja Alakangas nimisen tytön, josta tuli hänen vaimonsa. Irja oli taitava laulaja ja pianon opettaja. Hän on Vancouverissa toiminut musiikin opettajana.

Sodan jälkeen Rinnat eivät viivytelleet, vaan olivat osa ensimmäisiä siirtolaisia, jotka pääsivät Kanadaan siirtolaisiksi. Kanadasta löytyi lauhaimastoinen alue,

jonne Rinnat suuntasivat matkansa toukokuussa vuonna 1951. Ray Rinta teki työelämänsä Greater Vancouver Regional District palveluksessa, käyden läpi kaikki mahdolliset työvaiheet vuosien kuluessa jase nosti hänet lopulta työssään aluevalvojan tehtävään. Hän jäi eläkkeelle 65-vuotiaana.

Koko Vancouverissa olo aikansa hän on tutkinut uut-terasti kirjallisuutta, politiikkaa, historiaa, luonnontie-keitä ja kirjoitellut niistä, suurimmaksi osaksi Kanadan suomenkielisiin sanomalehtiin, ja silloin tällöin jopa Suomen lehtiin. Kirjoitus aiheet ovat olleet kaikilta mahdollisilta alueilta. Ray Rinta on erittäin tarkkasil-mäinen huomioimaan asioita, joista hän sitten pian kirjoittaa lehtiartikkelin. Hän on matkustellut paljon ympäri maailman.

SEURATOIMINNAN MIES

Ray Rinta on ollut mukana Vancouverin Kansallisseurassa, Vancouverin Finlandia Klubissa, Kanadan Suomalaisessa Kulttuuriliitossa, Suomalaisissa Sotaveteraaneissa ja Finnish Heritage Societyssä. Finnish Heritage Society on Ray Rinnan käsityötä, jota hän johti puheenjohtajan tehtävissä oli 20 vuotta, kunnes halvaus pysäytti hänen harras-tuksensa. Hän on nyt toipunut niin pitkälle, että voi jo kävellä ja keskustella normaalisti. Hän on saanut Suomen Presidentiltä ansiomitalin monista ansi-oistaan. □

Oululaiset menestyksekkäitä robottikisassa:

Kuukulkijakilpa

Oulun yliopiston joukkue on tullut toiseksi Teneriffalla järjestetyssä ESA:n kuukulkijakilpalissa. Ensi kesänä Oulussa järjestetään Elrob-ulkorobottikilpailu.

Robottipoikien blogi: <http://www.aeonity.com/moerri>
Kulkijavideoita: <http://www.youtube.com/nooa81>

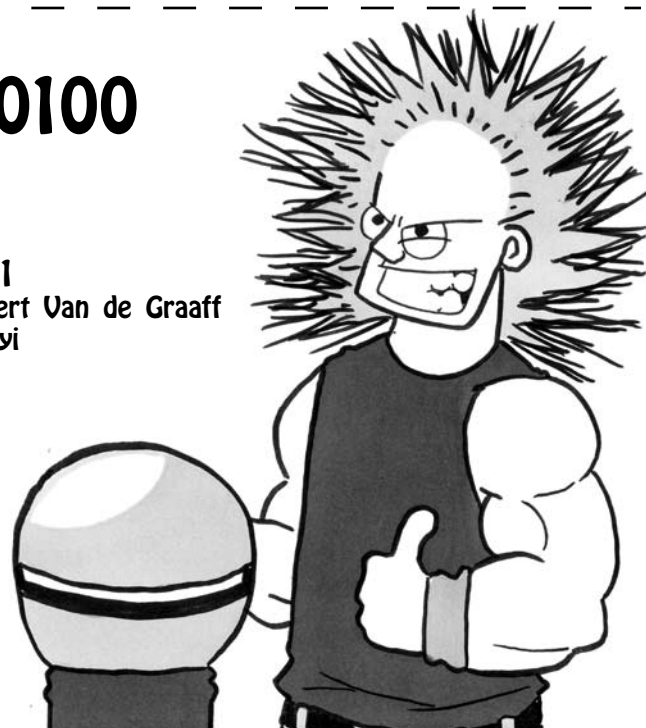

Matti Tikanmäki, Aku Pentikäinen, Sauli Särkkä ja Ari Pitkänen tyytyväisinä Mörriksi ristityn robottinsa vieressä. Ryhmään kuuluu vielä Suomeen jäänyt Antti Tikanmäki.

10100

1901
Robert Van de Graaff
syntyi

Joulukalenteri - kuva: Esko Heikkilä

Silvo Sokan rakettilento.
Suomen Avaruustutkimusseuralle
Lupa julkaisua varten
Ray Rinta

Ray Rinta

Silvo Sokan rakettilento

Kolumni on alunperin julkaistu Canadian Sanomissa 9. lokakuuta, 2002.

Nuoremmille lukijoille nimi Silvo Sokka ei ehkä tuo mieleen mitään, mutta vanhemmille se tuntuu ehkä tutulta. Sen vuoksi haluan kertoa tällä kertaa tapauksesta omien muistikuvieni perusteella, vaikka eräs lukija vaivautui kerran lähettämään minulle kirjeen antaen nuuskaa, kun kirjoitin niin paljon omien muistojen mukaisesti, enkä tutkinut asioita internetistä. Aion kuitenkin jatkaa vanhalla systeemillä, sillä tuskinpa tätä Silvon tapausta löytyy internetistä. Jos löytyy, niin se olisi mielenkiintoista nähdä.

Oli alkutalvi 1948, kun olimme erään tuttavani kanssa palaamassa matematiikan tunneilta Vaasan Teollisuuskoululta ja juttumme pyörivät päivän suuren uutisen, kuopiolaisen Savo-lehden julkaiseman Silvo Sokka -nimisen nuorukaisen fantastisen tarinan puitteissa hänen mielikuvituksellisesta lennosta itse rakentamallaan rakettikoneella Jännevirralta Suonenjoelle.

Itse en uskonut juttua alkuunkaan, koska lennon kerrottiin alkaneen silloin Jännevirran lossin (nykyisin paikalla on silta) ja Rissalan lentokentän välisestä metsästä. Olin nimittäin viitisen vuotta aikaisemmin nuohonnut kontaten ja hyökäten puolen vuotta tuossa älyttömän kivisessä mäessä, palvellessani asevelvollisena Rissalan kentällä. Nykyisin kentän nimi on kai Kuopion lentokenttä.

Mäki on todella täynnä valtavia, maajään aikoinaan kuljettamia järkäleitä. Käsitin, että siellä on ollut mahdollisuus kenenkään rakentaa minkään näköistä lentokonetta tai kuljettaa sitä sinne. Vielä vähemmän lähteä sieltä lentoon. Jutussa on siis jotain mätää.

Koko juttu alkoi siitä, kun Savo-lehti sai mysteerisen kirjeen, jonka allekirjoituksena oli vain "insinööri". Koska sain hiljattain Suomesta joitain papereita, jotka koskevat tuota tapausta, mm. mainitun kirjeen kopion, voin kertoa sen tässä suunnilleen:

"Surulla haluan kertoa Suomelle ja koko maailmalle, että Suomi on tänään menettänyt yhden maan loistavimmista nuorista keksijäneroista. Hän tapasi surullisen kohtalonsa edetessään ilmakehään itse keksimässään rakettikoneessa, joka räjähti palasiksi korkeuksissa. Katson velvollisuudekseni kertoa koko surullisesti päättyneen tarinan alusta saakka, koska olen itse osittain vastuussa siitä, mitä tapahtui.

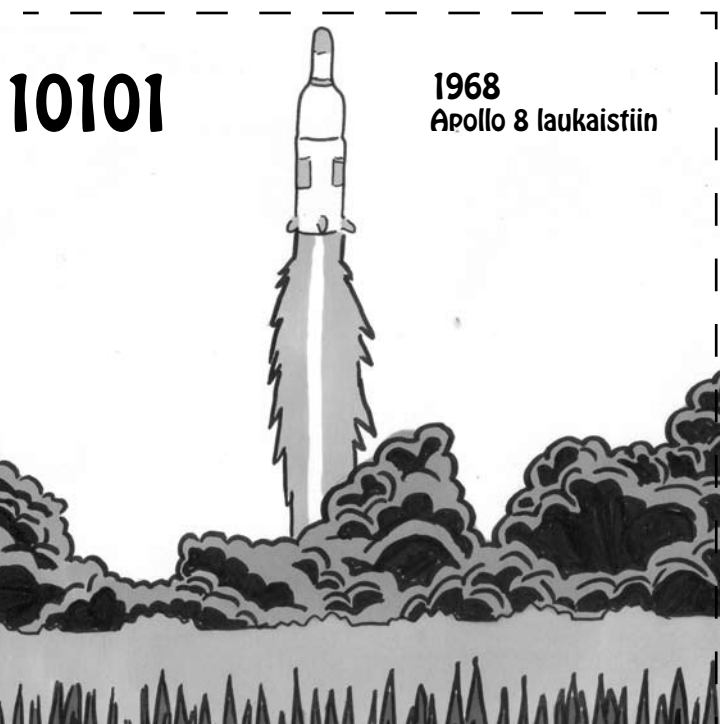
Minä tulin mukaan asiaan, kun keksijä Silvo Sokka tammikuussa 1948 kysyi minua neuvonantajaksi rakentamaan rakettimoottoria, jonka hän oli suunnitellut pitkän matkan lentoja varten. Hän piirsi moottorin minun antaessa pieniä neuvoja sekä taloudellista apua. Hänkin antoi kaikki liikenevät tulonsa työpäikaltaan.

Rakettimoottori, joka kehitti valtavan työntövoiman, oli täysin hänen suunnittelemansa. Moottorin osat oli rakennettu eri tehtaissa ja työpajoissa väärillä nimillä. Koelento oli päätetty järjestää elokuun 24. päivä, mutta erinäisistä syistä johtuen se siirtyi lokakuun 7. päiväksi.

Moottorin kokoaminen ja koneen rakentaminen aloitettiin huvilallani helmikuussa 1948 ja syyskuun 3. päivä kokeilimme moottoria ensimmäisen kerran. Kaikki toimi suunnitelmien mukaisesti, joten päätimme suorittaa koelennon 7.11., kuten edellä mainitsin. Aikomuksenamme oli ensin kysyä jotain ammattilentäjään suorittamaan koelennon, mutta sitten Silvo muutti mieltään ja sanoi, ettei hän halua asettaa kenenkään toisen henkeä vaaraan, jos jotain sattuisi menemään pieleen. Yritin estää häntä henkilökohtaisesti koelennosta, mutta tuloksetta.

Kuudes lokakuuta kaikki oli valmiina ja seitsemäntenä Silvon saavuttua paikalle asetettiin rakettikone kiitoradalleen. Hänen asetuttuaan ohjaamon istuimelle ja käynnistettyään moottorin, lähti kone, vauhdin nopeasti kiihtyessä, kovalla jyrinällä kiitämään pitkin kiitorataa ja nousi lentoon piirtäen taivaalle keltaisen kaaren savua.

Kone kohosi yhä ylemmäs, kunnes Silvo ilmoitti radiolla saavuttaneensa 7,000 metrin korkeuden ja kääntävänsä koneen vaakalentoon. Tämän jälkeen

Joulukuulenteri - kuva: Esko Heikkilä

radiosta ei kuulunut enää mitään, mutta muutamaa sekuntia myöhemmin koneen lentosuunnasta näkyi vielä punertava viiru taivalla, häipyen sitten pilven taakse.

Rauha sinulle nuori nero. Jätit jälkeesi syvästi sinua surevan ystävän. Näkemiin sinä pilvien veli.”

Päivää ennen kirjeen saapumista lehden toimitukselle, oli Toivo Komulainen löytänyt tajuttoman nuoren miehen Suonenjoen Maamieskoulun rantaniityltä. Nuorukainen oli läpimärkä ja kylmän kangistama. Komulainen kantoi hänet läheisen koulun oppilas-asuntoon, missä tämä tuli tajuihinsa ja hänen tasakuistaan löydetystä papereista todettiin hänen olevan kuopiolainen Silvo Sokka. Silvon kotiin tehdyn puhelinsoiton jälkeen hänen isänsä tuli hakemaan hänet kotiin.

Silvon kerrottua tarinaansa kuulustelevalle poliisille, piti poliisi Silvoa ensin hulluna, mutta kertomuksen juonen pysyessä järkevänä ja tapausten kulun johdonmukaisena, alkoi hän epäillä Sokan puhuvan totta.

Tämä kertoi pudonneensa kotitekoisella rakettikoneella seitsemäntuhannen metrin korkeudesta, polttoainesäiliön räjähdettyä. Tämän jälkeen hän ohjasi koneen järven päälle ja korkeuden ollessa n. 10–15 metriä hän hyppäsi veteen ja kone upposi järveen. Hän oli ennättänyt lentää noin 50 kilometriä 3,5 minuutissa. Hyppynsä jälkeen hän ui maihin.

Uutinen Sokan lennosta levisi tavalla vauhdilla koko maapallolle. Vaikka Berliinin kriisi oli pahimmillaan, ohitti Sokan sensaatiomainen lento senkin ja tusinoittain lehtimiehiä matkusti valokuvaajineen Suomeen tutustumaan tilanteeseen ja tähän suomalaiseen neroon lähemmin.

Tukholman, Pariisin, Lontoon ja muiden kaupunkien päälehdet julkaisivat tapauksen etusivuilla koko sivun otsakkein. Ruotsistakin tuli kokonainen lentokonelehti lehtimiehiä Helsinkiin ja sitten Kuopioon haastattelemaan tätä nuorta neroa.

Mutta myös poliisit olivat Silvo Sokan perässä, sillä lentäminen ilman lentolupaa oli laitonta ja lisäksi kone piti tarkastuttaa viranomaisilla ja rekisteröidä. Tämän lisäksi lento oli rauhansopimuksen vastainen, koska siinä kiellettiin rakentamasta Suomessa mitään suihku- tai rakettimoottoreita.

Silvo piirsi kuvan rakettikoneestaan. Se oli noin seitsemän metriä pitkä, siivetön, mutta korkeus- ja sivuperäsimellä varustettu. Kertoja antoi sille nimenkin, ”Hopeatähti”. Koneen siivettömyys paljasti ilmailualan asiantuntijoille Sokan keksineen koko jutun, sillä sii-

vetöntä konetta on mahdottomuus ohjata, jos moottori sammuu.

Silvo ei pystynyt näyttämään minkäänlaisia todisteita lentoonlähtöpaikasta, koneen osien valmistuksesta tai mistään muustakaan. Kun kirjeen lähettämää ”insinööriäkään” ei löytynyt mistään, totesivat poliisit koko fantastisen jupakan Sokan keksimäksi valheeksi. Tämä pysyi kuitenkin pari päivää kertomuksessaan ja hänen isänsäkin oli vaikeaa uskoa poikansa valehtelevan.

Myös se, miten Silvo oli joutunut Suonenjoelle ja löydetty siellä tajuttomana ja märkänä pelloilta tuntui selittämättömältä. Lopulta hän kuitenkin joutui tunnustamaan koko jutun valheeksi, kun hän ei pystynyt näyttämään poliiseille ainoatakaan todistetta.

Silvon koko jutun taustana oli se, että hänen vanhempansa olivat moittineet häntä siitä, että hän oli työttömänä. Poika päätti lähteä etsimään töitä Ruotsista ja Norjasta, mikä oli kylläkin turhaa, koska Suomessa oli tuolloin työvoimapula. Maksettiinhan naapurille sotakorvauksia. Poika päätti antaa lähdöstään traagisen kuvan ja kirjoitti siksi kirjeen Savo-lehdelle.

Ajeltuaan polkupyörällä Suonenjoelle saakka, tarvitsi hän yösijan, koska ilmat olivat kylmä. Saadakseen ihmisten myötätuntoa, hän heitti pyöränsä järveen, kastellen samalla itsensä ja paneutui pelloille maata, mistä hänet sitten löydettiin muka tajuttomana.

Kun hänen henkilöllisyytensä tuli selville ja vanhempiin otettiin yhteys, päätti hän pysyä kirjeen kertomuksessaan, ettei olisi saanut valehtelijan nimeä.

Koska juttu tuli sanomalehden tietoisuuteen, levisi se salamannopeasti ympäri maapalloa. Sitä ei sen seppittäjä voinut ennalta arvata. Mikäli Suomessa olisi tuona vuotena järjestetty valehtelun mestaruuskilpailut, olisi Silvo Sokka varmasti voittanut sen ylivoimaisesti, mikäli poliitikkoja ei olisi otettu huomioon. □

*Rauha sinulle
nuori nero. Jätit jälkeesi
syvästi sinua surevan ystävän.
Näkemiin sinä pilvien veli.*

